Evropski parlament
2024-2029

SPREJETA BESEDILA

P10_TA(2025)0130

Poročili o Črni gori za leti 2023 in 2024

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 18. junija 2025 o poročilih Komisije o Črni gori za leti 2023 in 2024 (2025/2020(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma med Evropskima skupnostma in njunimi državami članicami na eni strani ter Republiko Črno goro na drugi strani[1], ki je začel veljati 1. maja 2010,

– ob upoštevanju prošnje Črne gore za članstvo v Evropski uniji z dne 15. decembra 2008,

– ob upoštevanju mnenja Komisije z dne 9. novembra 2010 o prošnji Črne gore za članstvo v Evropski uniji (COM(2010)0670), sklepa Evropskega sveta z dne 16. in 17. decembra 2010, da Črni gori podeli status države kandidatke, in sklepa Evropskega sveta z dne 29. junija 2012, da se začnejo pogajanja s Črno goro za pristop k EU,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1529 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. septembra 2021 o vzpostavitvi instrumenta za predpristopno pomoč (IPA III)[2],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1449 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2024 o vzpostavitvi instrumenta za reforme in rast za Zahodni Balkan[3],

– ob upoštevanju sklepov predsedstva z zasedanja Evropskega sveta v Solunu 19. in 20. junija 2003,

---

1 UL L 108, 29.4.2010, str. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2010/224/oj.
2 UL L 330, 20.9.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 UL L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– ob upoštevanju izjave iz Sofije z vrha EU-Zahodni Balkan z dne 17. maja 2018 in agende prednostnih nalog iz Sofije, ki je priložena tej izjavi,

– ob upoštevanju izjav z vrhov EU–Zahodni Balkan 13. decembra 2023 in 18. decembra 2024, ki sta potekala v Bruslju,

– ob upoštevanju berlinskega procesa, ki se je začel 28. avgusta 2014,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 6. oktobra 2020 z naslovom Gospodarski in naložbeni načrt za Zahodni Balkan (COM(2020)0641),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 8. novembra 2023 z naslovom Sporočilo o širitveni politiki EU za leto 2023 (COM(2023)0690), ki mu je priložen delovni dokument služb Komisije z naslovom Poročilo o Črni gori za leto 2023 (SWD(2023)0694),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 8. novembra 2023 z naslovom Novi načrt za rast za Zahodni Balkan (COM(2023)0691),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 20. marca 2024 o reformah in pregledih politik pred širitvijo (COM(2024)0146),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 24. julija 2024 z naslovom Poročilo o stanju pravne države za leto 2024 (COM(2024)0800), ki mu je priložen delovni dokument služb Komisije z naslovom Poročilo o stanju pravne države za leto 2024 – Stanje pravne države v Evropski uniji. Poglavje o stanju pravne države v Črni gori (SWD(2024)0829),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 30. oktobra 2024 z naslovom Sporočilo o širitveni politiki EU za leto 2024 (COM(2024)0690), ki mu je priložen delovni dokument služb Komisije z naslovom Poročilo o Črni gori za leto 2024 (SWD(2024)0694),

– ob upoštevanju pregleda programa gospodarskih reform Črne gore in ocen držav z dne 31. maja 2023 in 13. junija 2024 ter skupnih sklepov gospodarskega in finančnega dialoga med EU ter Zahodnim Balkanom in Turčijo, ki jih je Svet sprejel 16. maja 2023, ter skupnih sklepov gospodarskega in finančnega dialoga med EU ter partnericami z Zahodnega Balkana, Turčijo, Gruzijo, Republiko Moldavijo in Ukrajino, ki jih je Svet sprejel 14. maja 2024,

– ob upoštevanju medvladnih pristopnih konferenc EU-Črna gora z dne 22. junija 2021, 13. decembra 2021, 29. januarja 2024, 26. junija 2024 in 16. decembra 2024,

– ob upoštevanju 11. stabilizacijsko-pridružitvenega sveta EU-Črna gora dne 14. julija 2022,

– ob upoštevanju izjave in priporočil, sprejetih na 22. seji stabilizacijsko-pridružitvenega parlamentarnega odbora EU–Črna gora 31. oktobra in 1. novembra 2024,

– ob upoštevanju pristopa Črne gore k zvezi NATO 5. junija 2017,

– ob upoštevanju posebnega poročila Evropskega računskega sodišča 01/2022 z dne 10. januarja 2022 z naslovom Podpora EU pravni državi na Zahodnem Balkanu: kljub prizadevanjem temeljne težave še vedno obstajajo,

– ob upoštevanju Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulska konvencija), ki jo je Črna gora ratificirala leta 2013, ter priporočil Komisije o enakosti spolov in boju proti nasilju na podlagi spola,

– ob upoštevanju poročila o svetovnem indeksu svobode medijev, ki ga vsako leto objavi organizacija Novinarji brez meja,

– ob upoštevanju podatkov Agencije OZN za begunce (UNHCR) o položaju ukrajinskih beguncev aprila 2025,

– ob upoštevanju svojega priporočila z dne 23. novembra 2022 Svetu, Komisiji in podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko o novi strategiji EU za širitev[1],

– ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Črni gori,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 29. februarja 2024 o tesnejšem povezovanju EU glede na prihodnjo širitev[2],

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A10-0093/2025),

A. ker je širitev ključno orodje zunanje politike EU in strateška geopolitična naložba v mir, stabilnost, varnost in blaginjo;

B. ker je nov zagon za širitev, ki so ga oživile spremenjene geopolitične razmere in prošnje več držav vzhodnega partnerstva za članstvo v EU, slednjo spodbudil, da pospeši svoja prizadevanja za uresničitev zavez do Zahodnega Balkana, ki zelo zamujajo; ker je prihodnost držav Zahodnega Balkana v EU;

C. ker se vsaka država ocenjuje na podlagi njenih dosežkov pri izpolnjevanju kopenhavnskih meril, vključno z doslednim spoštovanjem demokracije, pravne države, dobrega upravljanja in temeljnih vrednot EU ter uskladitvijo z zunanjo in varnostno politiko

---

1 UL C 167, 11.5.2023, str. 105.
2 UL C, C/2024/6746, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.

EU; ker izvajanje potrebnih reform na področju „temeljnih prvin“ določa časovni razpored in napredek v pristopnem procesu;

D. ker je Črna gora najbolj napredovala v pristopnem procesu, saj je odprla vseh 33 poglavij pravnega reda EU in jih začasno zaprla šest, ta proces pa uživa znatno podporo javnosti;

E. ker je EU največja trgovinska partnerica Črne gore in vlagateljica v tej državi, kateri zagotavlja tudi največ finančne pomoči;

F. ker je Črna gora izpostavljena zlonamernemu tujemu vplivu, kampanjam dezinformiranja in drugim oblikam vplivanja, vključno z vmešavanjem v volitve, strategijami hibridnega vojskovanja in neugodnimi naložbami akterjev, ki niso EU, zlasti Rusije in Kitajske, ki poskušajo vplivati na politično, gospodarsko in strateško usmeritev Črne gore ter grozijo demokratičnim procesom in integriteti medijev, kar ogroža obete države za pristop k EU;

G. ker je bil 8. junija 2024 v Beogradu „vsesrbski zbor“ pod sloganom „en narod, en zbor“, ki so se ga udeležili visoki parlamentarci;

Zavezanost pristopu k EU

1. priznava trdno zavezanost Črne gore pristopu k EU in ponovno potrjuje, da v celoti podpira njeno prihodnje članstvo v EU; pozdravlja vodilni položaj Črne gore v regiji, kar zadeva proces pristopa k EU, pa tudi izjemno veliko podporo njenih državljanov in večine političnih akterjev pristopu k EU leta 2028;

2. pozdravlja pozitiven napredek, ki ga je Črna gora dosegla pri izvajanju reform in ukrepov, povezanih z EU, ki temelji na ambiciozni časovnici, in poziva k skupnim prizadevanjem političnih akterjev, civilne družbe in državljanov; izraža pohvalo Črni gori, ker je izpolnila vmesna merila za poglavji 23 in 24, ki še naprej določajo splošni tempo pogajanj, in ker je prejela pozitivno vmesno poročilo o oceni referenčnih vrednosti; pozdravlja zaprtje treh dodatnih pogajalskih poglavij, s čimer se je njihovo skupno število povečalo na šest;

3. spodbuja vse politične akterje, naj se še naprej osredotočajo na vključevanje v EU in potrebne reforme; poudarja, da so za hitrejše in učinkovitejše zaprtje dodatnih poglavij v letu 2025 potrebni politična stabilnost, zavezanost in konstruktivno sodelovanje pri doseganju konsenza med strankami, da bi tako uresničili ambiciozni časovni načrt države; poudarja, da je treba sprejete reforme izvajati učinkovito in dosledno, da bi zagotovili resničen napredek in popolno uskladitev z zakonodajo EU; poziva k izboljšanju delovanja državnih institucij in usklajevanja med njimi, da bi dosegli politično stabilnost in nadaljevali z znatnim napredkom države pri izvajanju ključnih

reform, povezanih z EU, zlasti volilne in pravosodne reforme ter boja proti organiziranemu kriminalu in korupciji;

4. poudarja, da bo verodostojnost EU, tudi njena širitvena politika kot celota, občutila posledice, če oprijemljiv napredek nekaterih držav Zahodnega Balkana ne bo prinesel jasnega napredovanja na poti do pristopa k EU;

5. pozdravlja, da je Črna gora še naprej v celoti usklajena s skupno zunanjo in varnostno politiko (SZVP) EU, vključno z vsemi omejevalnimi ukrepi EU, tudi tistimi, ki so povezani z rusko vojaško agresijo proti Ukrajini oziroma so usmerjeni proti kibernetskim napadom, pa tudi z njeno podporo mednarodnemu redu, ki temelji na pravilih, na ravni OZN; spodbuja Črno goro, naj izboljša izvrševanje omejevalnih ukrepov in prepreči izogibanje tem ukrepom ter naj zapleni premoženje sankcioniranih; poziva vse vladne predstavnike, naj spoštujejo in spodbujajo usklajevanje s SZVP in vrednote EU ter se vzdržijo vseh dejavnosti, ki bi lahko ogrozile strateško pot Črne gore k članstvu v EU in njeno suverenost; je v zvezi s tem zelo zaskrbljen zaradi izjav visokih javnih uradnikov v podporo predsedniku entitete Republike Srbske Miloradu Dodiku, ki spodkopava suverenost in ozemeljsko celovitost Bosne in Hercegovine; obžaluje udeležbo visokih črnogorskih parlamentarcev na „vsesrbskem zboru“ v Beogradu ter njihovo podporo izjavi, sprejeti ob tej priložnosti, s katero se spodkopava suverenost Črne gore, Bosne in Hercegovine ter Kosova;

6. poudarja strateški pomen članstva Črne gore v Natu in pozdravlja njeno dejavno sodelovanje v misijah in operacijah skupne varnostne in obrambne politike EU, kot je operacija Atalanta pomorskih sil EU, ter v misijah Nata in drugih mednarodnih in multilateralnih misijah; pozdravlja odločitev sveta za obrambo in varnost Črne gore, da odobri sodelovanje oboroženih sil v misiji EU za vojaško pomoč v podporo Ukrajini ter v mehanizmu Nata za varnostno pomoč in usposabljanje za Ukrajino, ter poziva črnogorski parlament, naj sprejme ti odločitvi in tako okrepi zavezanost države kolektivni varnosti;

7. izreka pohvalo Črni gori za humanitarno in materialno podporo Ukrajini ter za podaljšanje mehanizma začasne zaščite, ki osebam, ki bežijo iz Ukrajine, daje pravico do enoletnega bivanja v Črni gori; opozarja, da je Črna gora med državami Zahodnega Balkana, ki gostijo največje število ukrajinskih beguncev, saj je bilo po statističnih podatkih UNHCR 31. januarja 2025 v Črni gori registriranih več kot 18.800 beguncev iz Ukrajine;

8. je še vedno resno zaskrbljen zaradi zlonamernega tujega vmešavanja, prizadevanj za destabilizacijo, kibernetskih napadov, hibridnih groženj in kampanj dezinformiranja, vključno poskusi vplivanja akterjev iz tretjih držav na politične procese in javno mnenje, ki

diskreditirajo EU in ogrožajo napredovanje Črne gore na poti pristopa; poziva Črno goro, naj sprejme protiukrepe v tesnejšem sodelovanju z EU in Natom ter z večjim regionalnim sodelovanjem med državami Zahodnega Balkana; ugotavlja, da je verske institucije mogoče uporabiti kot orodje zunanjega vpliva, in obsoja vsako neprimerno vmešavanje Srbske pravoslavne cerkve v zvezi s tem; ponovno poudarja, kako pomembno je okrepiti zmogljivosti za odpornost proti tujemu manipuliranju z informacijami in vmešavanju, tudi z večjim nadzorom medijske krajine, kampanjami ozaveščanja javnosti in programi medijske pismenosti; priporoča, naj Črna gora ustanovi posebno projektno skupino za hibridne grožnje;

9. poziva Komisijo, Evropsko službo za zunanje delovanje (ESZD), delegacijo EU v Črni gori in črnogorske oblasti, naj povečajo strateško obveščanje črnogorskih državljanov o koristih širitvenega procesa in članstva v EU, pa tudi o konkretnih pristopnih merilih, ki jih mora Črna gora še izpolniti, da bo usklajena z zahtevami EU; poleg tega jih poziva, naj izboljšajo prepoznavnost EU v državi, tudi kar zadeva projekte, ki jih financira EU; poziva, naj projektna skupina StratCom razširi svoje spremljanje in se osredotoči na čezmejne grožnje z dezinformacijami v državah Zahodnega Balkana in njihovih sosedah; poziva Komisijo, naj dodatno podpre prizadevanja ESZD in projektne skupine za Zahodni Balkan, da bi razširila dejavnosti ozaveščanja s povečanjem prepoznavnosti v lokalnih medijih, poročanjem o preverjanju dejstev in sodelovanjem z organizacijami civilne družbe za učinkovitejši boj proti lažnim diskurzom;

10. pozdravlja obnovljeno sodelovanje črnogorskega parlamenta v stabilizacijsko-pridružitvenem parlamentarnem odboru;

Demokracija in pravna država

11. priznava ključno vlogo črnogorskega parlamenta v pristopnem procesu, zlasti pri sprejemanju zakonodaje, povezane s pristopom, in v zvezi s tem poudarja pomen parlamentarnega sodelovanja; ponovno poudarja, da je Evropski parlament pripravljen uporabiti svoje politične in tehnične vire za napredovanje programa reform, povezanih z EU, tudi z dejavnostmi v podporo demokraciji; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se ponovno pojavljajo napetosti in etnična polarizacija, ki upočasnjujejo proces reform; poziva h konstruktivnemu dialogu in doseganju soglasja celotnega političnega spektra, ki bosta dala prednost kakovosti zakonodaje, in odločno poziva k iskanju rešitev s parlamentarnim dialogom; poziva, naj se prepreči, da bi politike identitete preusmerile pozornost z agende EU ali obremenile odnose s sosednjimi državami, ter tako poskrbi, da Črna gora ostane čvrsto na poti v EU; pozdravlja dogovor med predsednikom črnogorske vlade in opozicijskimi voditelji, da se Beneško komisijo zaprosi za mnenje o prenehanju mandata sodnice

ustavnega sodišča Dragane Đuranović in da se opozicija vrne v parlament;

12. izraža zaskrbljenost glede poskusov spremembe zakona o črnogorskem državljanstvu v parlamentu Črne gore, saj bi ta lahko pustila resne in dolgoročne posledice na postopkih odločanja in identiteti države, hkrati pa poudarja, da je treba o politikah identitete vedno razpravljati z največjo občutljivostjo, da se prepreči nadaljnja polarizacija, in si prizadevati za široko družbeno soglasje; spodbuja črnogorske oblasti, naj se z EU posvetujejo in usklajujejo glede vseh morebitnih sprememb zakona o državljanstvu, ter poudarja, kako pomembno je doseči soglasje o vseh zadevah, povezanih s tem vprašanjem, ki je bistvenega pomena za identiteto in neodvisnost Črne gore;

13. odločno spodbuja črnogorski parlament, naj že v zgodnji fazi zakonodajnega postopka opravi vključujoča in pregledna javna posvetovanja ter redno in smiselno sodeluje s civilno družbo pri odločanju, zlasti o ključni zakonodaji v procesu reform, povezanih z EU; spodbuja dejavnejšo vlogo ženskega kluba v črnogorskem parlamentu;

14. poziva Črno goro, naj svoj volilni pravni okvir v celoti uskladi s standardi EU, zlasti kar zadeva harmonizacijo volilne zakonodaje, omejitve pravice do glasovanja in kandidiranja, preglednost, mehanizme za reševanje sporov, nadzor kampanj in medijev ter financiranje političnih strank in volilnih kampanj, ter naj izvaja priporočila Urada za demokratične institucije in človekove pravice Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi[1]; spodbuja Črno goro, naj nujno izboljša preglednost in nadzor porabe sredstev političnih strank ter prepreči zlorabo državnih sredstev, tako da ustrezno zakonodajo uskladi s standardi EU, ter naj okrepi izvrševanje pravil o financiranju s strani tretjih oseb in zaostri sankcije v primeru kršitev; v zvezi s tem poudarja vlogo agencije za preprečevanje korupcije in poziva k tesnejšemu sodelovanju med to agencijo in finančnoobveščevalnimi organi, da bi odkrili in preprečili tuji vpliv na politične kampanje; poleg tega poziva Črno goro, naj izvaja priporočila Odbora OZN za odpravo diskriminacije žensk (CEDAW) o enaki zastopanosti spolov na volilnih listah;

15. ponovno poziva črnogorske oblasti, naj določijo enoten dan za občinske volitve po vsej državi, kot predpisuje zakon o lokalni samoupravi, da bi povečali učinkovitost upravljanja, zmanjšali politične napetosti ter izboljšali stabilnost in učinkovitost občinskih in državnih institucij; opozarja, da je prihodnje izplačilo sredstev v okviru instrumenta za reforme in rast odvisno od uresničitve te reforme, in sicer v skladu z zavezami Črne gore iz njenega programa reform, in da bi jo bilo treba prednostno izpeljati; pozdravlja, da so

---

1 https://www.osce.org/odihr/elections/montenegro

bile leta 2022 lokalne volitve v 14 občinah na isti dan; poziva k čvrstemu zakonodajnemu okviru na tem področju; je zaskrbljen zaradi kršitev volilnega procesa v občini Šavnik;

16. poziva črnogorske oblasti, naj sprejmejo zakon o vladi, ki bi moral omogočiti boljši okvir upravljanja in optimizacijo javne uprave;

17. poudarja pomen strokovne, na dosežkih temelječe, pregledne in depolitizirane javne uprave; poziva Črno goro, naj spremeni in izvaja ustrezno zakonodajo, da bi zagotovila okvir za profesionalizacijo, optimizacijo in racionalizacijo državne uprave, vključno s postopkovnimi zaščitnimi ukrepi proti politično motiviranim sklepom o imenovanjih in razrešitvah ter visokimi standardi za vodstvene položaje; obžaluje, da ni bilo znatnega napredka pri sprejemanju in učinkovitem izvajanju te zakonodaje, ter poudarja, da to omogoča nadaljevanje političnega vplivanja na zaposlovanje v javnih službah;

18. pozdravlja, da je Komisija Črno goro vključila v svoje poročilo o stanju pravne države za leto 2024; se z zaskrbljenostjo seznanja z ugotovljenimi pomanjkljivostmi, ki vključujejo imenovanja sodnikov in neodvisnost tožilstva;

19. pozdravlja napredek, dosežen pri izvajanju ključnih pravosodnih reform, sprejetju novega strateškega okvira in dokončanju dolgo nedokončanih imenovanj sodnikov; poziva Črno goro, naj zapolni preostale visoke položaje v pravosodju;

20. poziva Črno goro, naj svoj pravni okvir, vključno z ustavo, zlasti kar zadeva sestavo in postopke odločanja sodnega sveta, še bolj uskladi z zakoni in standardi EU o neodvisnosti, odgovornosti, nepristranskosti, integriteti in strokovnosti sodstva ter naj še bolj depolitizira imenovanja za povečanje neodvisnosti, izvaja odprta mednarodna priporočila in določi merila za upokojitev sodnikov in tožilcev v skladu z evropskimi standardi in ob popolnem spoštovanju ustave; obžaluje nerešene sodne zaostanke in poziva Črno goro, naj sprejme ukrepe za skrajšanje sodnih postopkov, zlasti v primerih hudih kaznivih dejanj in organiziranega kriminala, še posebej pranja denarja; priporoča, naj Črna gora sprejme spremembe ustave v zadnji fazi pogajanj o pristopu države k EU;

21. je seznanjen z ukrepi, sprejetimi v boju proti korupciji, vključno z novimi zakoni in določbami o zaščiti žvižgačev, ustanovitvijo novega nacionalnega sveta za boj proti korupciji in novo strategijo za boj proti korupciji za obdobje 2024–2028; spodbuja Črno goro, naj se še bolj uskladi s pravnim redom in standardi EU ter obravnava priporočila Komisije, Beneške komisije in Skupine držav proti korupciji (GRECO); spodbuja črnogorske oblasti, naj še naprej odpravljajo obstoječe pomanjkljivosti pri obravnavanju primerov organiziranega kriminala ter zasegu in zaplembi premoženja, pridobljenega s kaznivimi dejanji;

22. poziva Črno goro, naj izboljša odziv kazenskega pravosodja na korupcijo na visoki ravni, tudi z okrepitvijo učinkovitega izvajanja veljavne kazenske zakonodaje ter uvedbo učinkovitih in odvračilnih kazni, in naj ustvari pogoje, v katerih bodo pravosodne institucije in neodvisni organi, ki se ukvarjajo s korupcijo, delovali učinkovito brez političnega vpliva;

23. je seznanjen z delom agencije za preprečevanje korupcije ter poziva, naj se zanjo zagotovijo zadostna sredstva in naj se depolitizira; pričakuje, da bo agencija dosegla oprijemljive rezultate in neselektivno ukrepala, da bi okrepila svojo integriteto in pooblastila za učinkovito izvajanje svojih pristojnosti; poziva k močnejšemu okviru za preprečevanje korupcije;

24. poziva Črno goro, naj svojo zakonodajo o orožju uskladi s pravom EU in mednarodnimi standardi, zlasti kar zadeva tehnične standarde za označevanje strelnega orožja, postopke onesposobitve in predpise o plašilnem in signalnem orožju, ter naj vzpostavi standardiziran in učinkovit sistem zbiranja podatkov in poročanja o strelnem orožju; je zgrožen nad tragičnim množičnim streljanjem v Cetinju in izraža sožalje družinam žrtev; izraža zaskrbljenost, ker se ta tragedija izkorišča za dezinformiranje in etnično polarizacijo; poziva Črno goro, naj okrepi svoje krizno komuniciranje za boj proti dezinformacijam in poskrbi za odgovorno poročanje medijev po nasilnih incidentih; poziva k sistematičnim ukrepom na področjih varnosti, duševnega zdravja in institucionalne preglednosti, pa tudi v zvezi z državljansko vzgojo in ozaveščanjem javnosti ter pobudami za obveščanje in izobraževanje o nevarnostih in tveganjih strelnega orožja, v skladu s pričakovanji državljanov in družbenimi potrebami;

25. poziva Črno goro, naj svojo vizumsko politiko nujno in v celoti uskladi z vizumsko politiko EU, zlasti kar zadeva države, ki za EU pomenijo tveganje z vidika nedovoljenih migracij oziroma varnostno tveganje; izraža zaskrbljenost, ker sta bili v nasprotju s pričakovanji v brezvizumski režim uvrščeni še dve državi in ker za imetnike ruskih in beloruskih potnih listov še vedno velja brezvizumski režim; ugotavlja, da je harmonizacija vizumske politike predvidena tudi v programu reform Črne gore v okviru instrumenta za reforme in rast;

26. pozdravlja sedanje sodelovanje med Črno goro in Evropsko agencijo za mejno in obalno stražo (Frontex), Europolom, Eurojustom in Agencijo Evropske unije za usposabljanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (CEPOL) ter ugotavlja, da je to sodelovanje pomembno za boj proti čezmejnemu kriminalu, tudi trgovini z orožjem, drogami in ljudmi, ter za boj proti terorizmu in ekstremizmu; pozdravlja, da je 1. julija 2023 začel veljati posodobljeni sporazum o operativnem sodelovanju pri upravljanju meja z agencijo Frontex, ter spodbuja nadaljnje sodelovanje med Črno goro in agencijo Frontex za okrepitev upravljanja meja,

podpiranje azilnih postopkov, boj proti tihotapljenju in izboljšanje ponovnega sprejema;

Temeljne svoboščine in človekove pravice

27. obžaluje, da so najbolj ranljive skupine v družbi še vedno tarča diskriminacije; poziva Črno goro, naj z vključujočim, preglednim in smiselnim postopkom, v katerega bodo aktivno vključeni najbolj prizadeti, sprejme nov protidiskriminacijski zakon in ustrezne strategije, da bi izboljšala dostop ranljivih skupin do pravic; poudarja, da je spoštovanje pravic vseh narodnih manjšin sestavni del *pravnega reda EU*; poziva k odločnejšemu izvajanju, da bi poskrbeli za enako obravnavo vseh etničnih, verskih, narodnih in družbenih skupin ter jim zagotovili enake pravice in možnosti, da lahko v celoti in učinkovito sodelujejo v družbenem, političnem in gospodarskem življenju;

28. pozdravlja večetnično identiteto Črne gore in poziva k nadaljnjemu spodbujanju in spoštovanju vseh jezikov, kulturne dediščine in tradicij lokalnih skupnosti ter narodnih manjšin, saj je to tesno prepleteno z evropsko perspektivo države;

29. poudarja večetnično identiteto Boke Kotorske; poudarja, da je evropska perspektiva Črne gore tesno prepletena z zaščito manjšin in njihove kulturne dediščine; poziva črnogorske oblasti, naj gojijo večetnično naravo države, vključno s tradicijami in kulturno dediščino hrvaške skupnosti v Boki Kotorski;

30. izraža globoko zaskrbljenost, ker so v Črni gori ogrožena nekatera območja dediščine, na primer Boka Kotorska in Sveti Stefan; poudarja, da je bil Sveti Stefan ob parku Miločer leta 2023 uvrščen med sedem najbolj ogroženih območij dediščine v Evropi;

31. poziva črnogorske oblasti, naj se posvetijo težavnim življenjskim razmeram Romov v Črni gori ter obravnavajo diskriminacijo, s katero se soočajo, in poziva k dodatnim ukrepom za spodbujanje medkulturnega razumevanja v šolah; poziva črnogorske oblasti, naj sprejmejo tudi ukrepe za izboljšanje okoliščin za družbeno vključevanje oseb LGBTI;

32. pozdravlja, da je Črna gora, kar zadeva skladnost s Konvencijo OZN o otrokovih pravicah in njenimi izbirnimi protokoli, uskladila svoj zakonodajni in institucionalni okvir s pravnim redom EU in mednarodnimi standardi na področju človekovih pravic; poziva oblasti, naj odpravijo pomanjkljivosti pri izvajanju, zlasti v zvezi z odgovornostjo in spremljanjem;

33. poziva k učinkovitemu izvajanju strategij za spoštovanje pravic invalidov v vseh sektorjih in politikah;

34. obsoja vse oblike sovražnega govora, tudi na spletu in na podlagi spola, ter kazniva dejanja iz sovraštva; pozdravlja kriminalizacijo rasizma in sovražnega govora;

35. poudarja, da je treba okrepiti institucionalne mehanizme za enakost spolov, in poziva črnogorske oblasti, naj obravnavajo razlike v plačah med spoloma, izboljšajo udeležbo žensk pri odločanju, in sicer tako v javni domeni, predvsem v javni upravi ter v pravosodnem in varnostnem sektorju, pa tudi v podjetjih, naj zagotovijo večjo politično udeležbo žensk, uvedejo pripravo proračuna, ki upošteva vidik spola, ter se borijo proti spolnim stereotipom in okrepijo prizadevanja za boj proti diskriminaciji žensk, zlasti na podeželju; pozdravlja nedavna prizadevanja za povečanje zastopanosti žensk v naravoslovju, tehnologiji, inženirstvu in matematiki ter spodbuja nadaljnja prizadevanja v tehnoloških sektorjih;

36. je močno zaskrbljen zaradi visoke stopnje nasilja na podlagi spola, vključno z nasiljem v družini in feminicidom; poziva Črno goro, naj v celoti uskladi opredelitvi nasilja na podlagi spola in nasilja v družini z Istanbulsko konvencijo in s priporočili mednarodnih organov, vzpostavi učinkovit zaščitni in preventivni mehanizem ter podporne centre, omogoči učinkovito sodno ukrepanje za žrtve nasilja v družini in spolnega nasilja ter sprejme odločnejšo politiko kaznovanja storilcev; poziva k zbiranju razčlenjenih podatkov o nasilju na podlagi spola in razlikah med spoloma, da bi izboljšali odzive politike;

37. obžaluje, da osnutek zakona o pravnem priznanju spola v letu 2024 ni bil sprejet, čeprav gre za ukrep v okviru programa Črne gore za pristop k EU; poziva Črno goro, naj zakon nemudoma sprejme;

38. pozdravlja nove zakone Črne gore o medijih in njeno strategijo za medijsko politiko in za krepitev pravnega okvira za učinkovito zaščito novinarjev in drugih medijskih delavcev; vztraja pri politiki ničelne tolerance do pritiskov na novinarje, nadlegovanja novinarjev ali nasilja nad njimi, predvsem s strani javnih osebnosti; poudarja, da je treba opraviti učinkovite preiskave ter kazensko preganjati vse primere sovražnega govora, kampanj blatenja in strateških tožb proti novinarjem, prav tako pa spremljati tudi starejše zadeve; poudarja, da je treba novinarjem zagotoviti pravico do dostopa do informacij in ohranjanja kritičnega stališča; ugotavlja, da se je svoboda tiska v Črni gori znatno izboljšala, kar je razvidno tudi iz tega, da je država napredovala na lestvici svetovnega indeksa svobode medijev;

39. izraža zaskrbljenost zaradi primerov, v katerih so bili novinarji, akademiki in organizacije civilne družbe pod pritiskom zaradi svobode govora, vključno s primeri, v katerih je policija proti njim sprožila prekrškovne postopke; je zaskrbljen, ker se strateške tožbe za onemogočanje udeležbe javnosti uporabljajo proti novinarjem;

40. obžaluje vsesplošno visoko stopnjo polarizacije v medijih in ranljivost medijev za politične interese in tuji vpliv ter tuje in domače dezinformacijske kampanje, s katerimi se širijo pripovedi, ki negativno vplivajo na demokratične procese v državi in ogrožajo njeno evropsko perspektivo; poziva Črno goro, naj še naprej razvija izboljšane programe medijske pismenosti in jih doda med osrednje predmete v izobraževalnem sistemu; poziva črnogorske oblasti, naj zagotovijo uredniško, institucionalno in finančno neodvisnost javne radiotelevizije RTCG ter zakonitost imenovanja njenega vodstva in polno spoštovanje sodnih odločb v zvezi z RTCG; opozarja, da mora biti to v skladu z zakonodajo ter najvišjimi standardi odgovornosti in integritete; obžaluje, da je neodvisnost javnih medijev oslabljena in ogrožena; poziva vse medijske subjekte, naj spoštujejo pravne zahteve o preglednosti javnega financiranja;

41. pozdravlja objavo popisa prebivalstva leta 2023; poziva oblasti, naj preprečijo politizacijo tega procesa; spodbuja deležnike, naj rezultate uporabljajo nediskriminatorno;

42. pozdravlja živahno in konstruktivno civilno družbo Črne gore ter poudarja, kako pomembna je pri spodbujanju demokracije in pluralizma ter dobrega upravljanja in družbenega napredka; izraža zaskrbljenost zaradi krčenja prostora za organizacije civilne družbe s kritičnim stališčem in obsoja vse kampanje blatenja, ustrahovanje in napade na organizacije civilne družbe, zlasti s strani političnih osebnosti v okviru predlogov za zakon o tujih agentih; ugotavlja, da bi utegnili takšni zakoni ogroziti temeljne svoboščine in delovanje civilne družbe ter niso v skladu z vrednotami in standardi EU; poziva, naj se za javno financiranje vzpostavi podporni pravni okvir ter določijo jasna in pravična izbirna merila; poziva svet za sodelovanje med vlado in nevladnimi organizacijami, naj nadaljuje delo; poudarja, da je pomembno vzpostavljati sodelovalne odnose in se že od vsega začetka posvetovati s civilno družbo o osnutkih zakonodaje;

Sprava, dobri sosedski odnosi in regionalno sodelovanje

43. opozarja, da so dobri sosedski odnosi in regionalno sodelovanje bistveni elementi širitvenega postopka; izreka pohvalo Črni gori za dejavno sodelovanje v pobudah za regionalno sodelovanje; opozarja, da so dobri sosedski odnosi ključni za napredek v pristopnem procesu;

44. obžaluje, da decembra 2024 ni bilo mogoče zapreti poglavja 31; poziva vse udeležene strani, naj v konstruktivnem in sosedskem duhu poiščejo rešitve za odprta dvostranska vprašanja in dajo prednost prihodnjim interesom državljanov na Zahodnem Balkanu; opozarja, da bi se bilo treba izogibati uporabi nerešenih dvostranskih in regionalnih sporov za onemogočanje pristopnih postopkov držav kandidatk; pozdravlja dvostranska posvetovanja med Republiko

Hrvaško in Črno goro o statusu nerešenih dvostranskih vprašanj; spodbuja oblasti, naj še naprej izvajajo ukrepe za krepitev zaupanja;

45. je seznanjen s spremembami zakonika o kazenskem postopku, ki jih je Črna gora uvedla, da bi odpravila pravne in praktične ovire za učinkovito preiskovanje, pregon, sojenje in kaznovanje vojnih zločinov v skladu z ustreznimi priporočili; poziva Črno goro, naj k obravnavi primerov vojnih zločinov pristopi proaktivno ter v skladu z mednarodnim pravom in standardi, da bi poiskala, kazensko preganjala in kaznovala storilce in poveličevanje vojnih zločinov, žrtvam pa omogočila dostop do sodnega varstva, pravnih sredstev in odškodnin ter pojasnila usodo pogrešanih oseb; poziva Črno goro, naj dodeli zadostna sredstva specializiranim tožilcem in sodiščem, proaktivno preiskuje vse obtožbe o vojnih zločinih, izpostavi vprašanja v zvezi z poveljniško odgovornostjo ter pregleda pretekle primere, ki se niso preganjali v skladu z mednarodnim ali notranjim pravom; poziva k regionalnemu sodelovanju pri preiskovanju in pregonu posameznikov, obtoženih vojnih zločinov; priznava, da sta reševanje teh vprašanj in varovanje sodnih dejstev pomemben temelj za zaupanje, demokratične vrednote, spravo in krepitev dvostranskih odnosov s sosednjimi državami, ter spodbuja Črno goro, naj ta prizadevanja okrepi;

46. svari pred nevarnostmi političnega revizionizma, ki izkrivlja zgodovinska dejstva v politične namene, spodkopava odgovornost in poglablja družbene delitve; odločno obsoja poveličevanje vojnih zločincev in splošno javno zanikanje mednarodnih sodb za vojne zločine, tudi s strani črnogorskih oblasti; meni, da je izjava predsednika Jakova Milatovića, v kateri obžaluje sodelovanje črnogorskih sil pri bombardiranju mesta Dubrovnik, dragocen prispevek k regionalnemu miru in spravi;

47. ponovno izraža podporo pobudi za ustanovitev regionalne komisije za ugotavljanje dejstev o vojnih zločinih in drugih grobih kršitvah človekovih pravic na ozemlju nekdanje Jugoslavije (RECOM);

48. ponovno poziva k odprtju arhivov, ki zadevajo nekdanje republike Jugoslavije, in k odobritvi dostopa do dosjejev nekdanje jugoslovanske tajne službe in tajne službe jugoslovanske ljudske vojske, da bi temeljito raziskali in obravnavali zločine iz časa komunizma;

Družbeno-gospodarske reforme

49. pozdravlja vključitev Črne gore v plačilne sheme SEPA, s čimer so se znižali stroški za državljane in podjetja; poudarja, da se tako ponuja priložnost za širitev podjetij, večjo konkurenčnost, inovacije in boljšo razpoložljivost neposrednih tujih naložb;

50. pozdravlja načrt za rast za Zahodni Balkan, ki naj bi regijo vključil v enotni trg EU, spodbudil regionalno gospodarsko sodelovanje, pospešil reforme, povezane z EU, vsebuje pa tudi instrument za reforme in rast za Zahodni Balkan v višini 6 milijard EUR; pozdravlja, da je Črna gora sprejela program reform, in spodbuja njegovo polno izvajanje; ugotavlja, da bi uspešno izvajanje reformnih ukrepov iz črnogorskega reformnega programa za načrt za rast omogočilo črpanje nepovratnih sredstev in ugodnih posojil v višini več kot 380 milijonov EUR; poudarja pomen vključujočih posvetovanj z deležniki, med drugim lokalnimi in regionalnimi organi, socialnimi partnerji in civilno družbo, v fazah zasnove, izvajanja, spremljanja in ocenjevanja;

51. spodbuja Črno goro, naj čim bolje izkoristi vsa sredstva EU, ki so na voljo prek predpristopnega instrumenta (IPA III), gospodarskega in naložbenega načrta za Zahodni Balkan, programa IPARD ter instrumenta za reforme in rast za Zahodni Balkan, da bi pospešila socialno-ekonomsko konvergenco z EU, in naj dodatno uskladi svojo zakonodajo z EU na področju preprečevanja goljufij; opozarja na pogojenost financiranja EU, ki se lahko prilagodi ali začasno prekine v primeru znatnega nazadovanja ali prepočasnega napredka pri temeljnih vprašanjih;

52. poziva EU in države Zahodnega Balkana, naj vzpostavijo okvir za plodno sodelovanje med Evropskim javnim tožilstvom in državami pristopnicami, da bi omogočile tesno sodelovanje in pregon zlorabe sredstev EU, med drugim z napotitvijo uradnikov za zvezo v Evropsko javno tožilstvo; spodbuja Črno goro, naj v celoti izvaja delovne dogovore z Evropskim javnim tožilstvom; poziva, naj EU sprejme potrebne pravne in politične ureditve, da bi razširila pristojnosti Evropskega javnega tožilstva na sredstva EU, namenjena Črni gori kot državi kandidatki;

53. je zadovoljen z gospodarsko rastjo Črne gore; poziva k dodatnim ukrepom za zmanjšanje proračunskega primanjkljaja in javnega dolga ter k nadaljnji odpravi posrednih davčnih oprostitev, ki niso v skladu s pravnim redom EU; pozdravlja prizadevanja za zmanjšanje te fiskalne ranljivosti; ponovno poudarja, da so za trajnostni družbeni in gospodarski razvoj potrebne večje javne naložbe v izobraževalni sistem;

54. je seznanjen z javnim dolgom Črne gore pri tujih finančnih institucijah in podjetjih, ki ga je mogoče uporabiti kot orodje za vplivanje na njene politične odločitve, zlasti kar zadeva Kitajsko in Rusijo; pozdravlja prizadevanja za zmanjšanje te ranljivosti in poziva oblasti, naj dodatno zmanjšajo gospodarsko odvisnost od Kitajske in še naprej uporabljajo gospodarski in naložbeni načrt za Zahodni Balkan, pobudo EU Global Gateway in instrument za Zahodni Balkan, da bi našli okolju prijaznejše in preglednejše alternative za financiranje infrastrukturnih projektov; poziva Črno goro, naj poveča preglednost prihodnjih infrastrukturnih projektov, omogoči

konkurenčne ponudbe in prepreči pretirano odvisnost od tujih upnikov;

55. poziva črnogorske oblasti, naj ukrepajo proti zmanjševanju števila prebivalstva in izseljevanju, zlasti z naložbami v izobraževanje in zdravstveno varstvo, predvsem na severu države, ter z decentralizacijo prek naložb v srednje velika mesta;

56. spodbuja črnogorske oblasti, naj pospešijo digitalno preobrazbo in izvajajo politike trga dela, ki temeljijo na dokazih, da bi obravnavale vztrajno visoko stopnjo brezposelnosti, zlasti med ženskami in mladimi, hkrati pa okrepile institucionalne zmogljivosti in osnovni okvir digitalne politike, prav tako pa naj učinkovito izvajajo jamstvo za mlade in novo strategijo za mlade; poziva oblasti, naj nujno obravnavajo vprašanje bega možganov; spodbuja razvoj ciljno usmerjenih preventivnih ukrepov in spodbud za legalizacijo neformalnih podjetij in zaposlenih, saj velik neformalni sektor še naprej ovira gospodarski in družbeni razvoj Črne gore;

57. pozdravlja pozive k takojšnji vključitvi vseh držav Zahodnega Balkana v enotni digitalni trg EU pred dejanskim članstvom v EU, kar bi bistveno prispevalo k ustvarjanju digitalno varnega okolja;

58. poziva k večji preglednosti pri javnih naročilih, zlasti pri postopkih na podlagi medvladnih sporazumov, ter k popolni skladnosti s pravili in načeli EU; poziva Črno goro, naj zmanjša število postopkov javnega naročanja brez obvestil; izraža zaskrbljenost zaradi finančnega bremena in nepreglednosti pri gradnji avtoceste Bar–Boljare, ki se financira s kitajskim posojilom; poudarja, da tajnost v zvezi s posojilnimi pogodbami in pogodbami o gradbenih delih vzbuja pomisleke glede odgovornosti;

59. izraža zaskrbljenost zaradi sporazumov ali projektov, s katerimi se zaobidejo pravila o javnih naročilih, obveznosti glede preglednosti in zahteve glede javnega posvetovanja, kot je določeno v nacionalni zakonodaji in standardih EU; poziva črnogorsko vlado, naj zagotovi popolno spoštovanje načel preglednosti, odgovornosti, vključujočega odločanja in pravne države v vseh pobudah za javno infrastrukturo in razvoj;

Energija, okolje, biotska raznovrstnost in povezljivost

60. poziva Črno goro, naj s finančno podporo EU pospeši zeleni prehod, izboljša svoj institucionalni in regulativni okvir ter poveča energetsko odpornost, tako da končno sprejme in začne izvajati nacionalni energetski in podnebni načrt, sprejme zakonodajo o energetski učinkovitosti, ki bi jo morala sprejeti že zdavnaj, in se še naprej povezuje z energetskimi trgi EU; poziva, naj se vsi novi projekti zelenega prehoda izvajajo v skladu s standardi EU o okolju, državni pomoči in koncesijah;

61. obžaluje, da ni napredka pri ključnih sektorskih reformah na področju prometne politike; poziva črnogorske oblasti, naj razvoj prometa v državi uskladijo s strategijo za trajnostno in pametno mobilnost za Zahodni Balkan, pri čemer naj se osredotočijo na železnice, multimodalnost ter zmanjšanje emisij CO_2 in drugih vplivov na okolje, prav tako pa naj še naprej izvajajo svojo strategijo za razvoj prometa in krepijo upravne zmogljivosti za uvedbo vseevropskih prometnih omrežij;

62. pozdravlja znižanje stroškov podatkovnega gostovanja med EU in državami Zahodnega Balkana ter poziva oblasti, zasebne akterje in vse deležnike, naj sprejmejo vse potrebne ukrepe za to, da se bodo cene podatkovnega gostovanja do leta 2028 približale cenam za domačo uporabo; pozdravlja začetek prve faze načrta za gostovanje med Zahodnim Balkanom in EU;

63. spodbuja sprejetje sektorskih strategij za ravnanje z odpadki, kakovost zraka in vode, varstvo narave in podnebne spremembe, ki zagotavljajo strateško načrtovanje naložb; je seznanjen s prepočasnim napredkom in povezanimi naraščajočimi stroški pri gradnji nujnih čistilnih naprav za preprečevanje onesnaževanja rek in morja z odplakami v sedmih občinah;

°

° °

64. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsednici Komisije/visoki predstavnici Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, komisarkama za širitev in Sredozemlje, vladam in parlamentom držav članic ter predsedniku, vladi in parlamentu Črne gore ter poskrbi za prevod in objavo besedila v črnogorščini.